

גח א ב מיי פכ"ח מהל'
שבת הל' ט סמג לאוין
סז טוש"ע א"ח סי' שצח
סעיף ט:

רבינו חננאל (המשך)
גדולה נתן עיורבו [כעיר]
קטנה, בעיר קטנה נתן
עיורבו [כעיר] גדולה,
מחלוקת כלה הוצאה לה
אלפים אמה. וה' דר
איד לא בריר טעמא. אמר
ר' יוסף אמר רבי בר אבא
באמר בר הונא עיר שישבת
על שפת הנחל אם יש
לפניה צורה. בתוך הנחל
מחלוקת מרדכי אל האלים
אמה מן הנחל להלך.
שנתחלל כיון משתמשין
במחלוקת מן העיר. וה' דר
ואם לא עש לפניה דקה
אמר מרדכי להן אלא
מפתח בתרין. ואבי שנו
ובכל דקה עבלא ארבעה
טפחים והיא דקה אמר בר
ר' יוסף ארבע אמות. ופרקי
כיון בדעתיא תשמשיה
היה עיר הנחל אם היא
ורחבה ד' אמות א"ל.
אמר בר ר' יוסף
מנא אמינא. דאמר
ר' יוסף ליה דקה לפניה
מחוקת חלוקת משתנין לה
ההיא עיר. והיא עיר ואת
ההיא רבי (כשחור) [סיהן]
בני גדר חתמן
ואין בני חתמן יורדין
לגדר. מאי טעמא לא
משום דהוה בני גדר עיר
וישבת על שפת הנחל
ועבר דקה. והיה בין
לחתמן חתמן יתר מאלפין
אמה. ובני גדר עיבור
דקה מדדו לה אלפים
אמה מחוץ לחתמן, וכלתה
מידתן לחתמן. ובני חתמן
לכלת מידתן עד הנחל,
אמא יכלי לבוא בגדר
דקה. כי אתא בר דימי
אמר מאי טעמא
והוה מטטרגי לבני חתמן.
אפי' מרביח עובד ומכין
חמץ, ובשבת דשיתיה
שבתות התקין להו' ר'
שלא יהיו באין בני חתמן
לגדר. בר ספרא אמר
הוא עיר העשירה קשת
גדולה. ומדדו לה (כמין)
[מן] היתר (ל) ולפיכך באו
לחתמן, אבל בני חתמן
אין יכולין לעלות על
עיר דר שהיא יושבת
בקשתה חתמן, וממקום
הקשתה עיר, חתמן אלפין
אמה. ולפיכך לא היו
באין אליהו. בר דימי אמר
אין גדרה היתה
וחתמן עיר קטנה, ותכין
אשני עיר גדולה חתמן
כל העיר קטנה וכי.

(א) פ"י שלא היה צ"ן ראשיה
ארבעת אלפים וכמו שכתבו
התוס' ונראה שלדברי רבינו
אלו כוונת התוס' בד"ה עיר
וכמו שגרס רש"ל ורש"א ר"ח
מסת ר"ח.

ויעוד התיר רבי. רצינו שמואל ל"ג ועוד דהאי ועוד אמילתא דלעיל מיניה קאי והכי איתא בחוספתא דמילימין מעשה זקן שצא לפני רבי ואמר לו זכור הייתי שהיו בני מגדל יורדין למחמתן עד החצר החיצונה הסמוכה לגשר ועוד ודבר קלמר שהסיר רבי שם בני מגדל כו' וימיוזו לו

מוספתא שכתוב בה בטר עדותו
דרועה הסיר רבי שיהו בני מגדל
יורדין לחמתן עד החצר החיצונה
סמוכה לעיר ויחא השמא דגרס
ועוד הסיר ר' שיהו בני גדר כו' כיון
דמיירי לעיל במה שהסיר רבי לבני
מגדל על פי עדותו של רועה וצפי'
ר"ח כתוב ועוד זאת הסיר רבי:
עיר הקשויה בבקשת הוי"א. פירש
בקוטרס חמתן וצין שני
ראשיה יותר מד' אלפים דאמר לעיל
מודדין לה מן הקשת וכלה תחומן של
בני הקשת צראש של גדר ואין יטולין
ליכנס בה אבל בני גדר יורדין לחמתן
דמודדין לגדר מחומתן וכל חמתן
מובלעת בתחומיהן ופירושו תמוה
דאי בני הקשת מובלעין בתחומן של
גדר אי"כ גם הם מותרין לעלות לגדר
ואם צבני ראשי הקשת קאמר
דמובלעין בתחום גדר אכמי כל היכא

דשרי להני שרי להני ט
 דבני ראשי הקשת ובני
 גדר באין מזה לזה
 ואותן שבאמצע הקשת
 ובני גדר תרוייהו
 אסרי כדדדי ונראה
 כפי ט ר"ת דגדר עיר
 העשויה כקשת הואי
 ולא היה צין ראשיה ארבעה אלפים
 ומודדין לה מן היתר לפיכך באין לחמתן
 אבל בני חמתן אינן יכולין לעלות לגדר
 לאמצע הקשת ואפשר שאף מחמתן
 לראשי הקשת של גדר היה יותר מאלפים
 ואף שם לא היו יכולין ילך:
 לית

חמתן ומאי התיר התקין ומאי
נמי מטמרגי להו כלבא בלא
גי בני חמתן לבני גדר כולי
שויה בקשת הואי רב דימי
עיר קטנה הואי רב כהנא
א ורב דימי בר חיננא חד
אנשי עיר קטנה ואנשי עיר
מהלכין את כל עיר קטנה
כיצד מי שהיה בעיר גדולה
תן את עירובו בעיר גדולה
יבא אומר אין לו אלא ממקום
לי בנותן עירובו במערה שאין
מתי בזמן שאין בה דיוורין אבל
ם אמה נמצא קל תוכה מעל
טפילו סוף מדרתו כלה מערה:
גמ'

למנוות ולמדוד מחומתה ללד חמתן
כך לא היא עיר ומודדין לכל אחד
אבל (א) אם היו יושבין בשיפוליה לא
בני גדר לחמתן נמי מטטרגי להן
בני חמתן: עירי קטנה קטנה הוא.
בני וימת שלה ללד גדר הלכך יודדין בני
ומודדין להן מן הקטת כלה מחומן
כי העיר וחמתן עיר קטנה וכשמודדין
כד' אמות ומשלימין להן את השאר
אמר ה: ברתג' אס כל עיר קטנה.
היו לו אלף אלפים ממקום עירובו:
וכרעב אמות מודין הן בבא מעיר
רין שאינו נכנס להלן ממדדה כלום:
גמ'

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה מאי טעמא לאו משום דהני כלתה מרתן בחצי העיר והני כלתה מרתן בסוף העיר ורבי אידי אנשי אנשי תני ומוקים לה בנותן אבל מודד לא תנן ולא והתנן ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה שאפילו סוף מרתו כלה במערה סוף העיר איצטריכא ליה דלא תנן אמר רב נחמן מאן דתני אנשי לא משתבש ומאן דתני אין אנשי לא משתבש מאן דתני אנשי לא משתבש דמוקים לה בנותן ומאן דתני אין אנשי לא משתבש דמוקים לה במודד וחסורי מחסרא והכי תתני אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה כמה דברים אמורים במודד אבל מי שהיה בעיר גדולה והניח את עירובו בעיר קטנה היה בעיר קטנה והניח את עירובו בעיר גדולה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה אמר רב יוסף אמר רמי בר אבא אמר רב הונא * עיר שיושבת על שפת הנחל אם יש לפניה דקה ארבעה * מודדים לה משפת הנחל ואם לאו אין מודדין לה אלא מפתח ביתו אמר ליה אבוי ^ב דקה ארבע אמות אמרת לן עלה מאי שנא מכל דקי דעלמא דארבעה א"ל התם לא בעיתא תשמישישתא הכא בעיתא תשמישישתא אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא * התיר ר' שיהו בני גדר יורדין לחמתן ואין בני חמתן עולין לגדר מאי טעמא לאו משום דהני עבוד דההוה והוי לא עובד דההוה כי אחא רב

דִּמְיָי אָמַר טַמְטְרוֹגִי מַטְטְרוֹגִי לְהוּ בְּנֵי גִדְרִי לְבִנֵּי
שֵׁנָא שְׁבַת דְּשִׁכְיָחָא בְּהַ שְׁכֵרוֹת כִּי אֲזִיל לְהִתְרַ
מַתִּיהָ שֵׁב שִׁנָּן לֹא נִבְחָ הִשְׁתָּא אֲמַר עֵיר מַטְטְרוֹ
הָאִי לֹא כִיפִי לְהוּ רַב סְפָרָא אֲמַר עֵיר מַטְטְרוֹ
בְּרַ חִינָנָא אֲמַר אֲנִשִּׁי עֵיר גִּדְלוּלָהּ וְאֲנִשִּׁי
מַתְנִי חֲכִי רַב טַבִּיּוּמִי מַתְנִי חֲכִי רַב סְפָרָא
אֲמַר עֵיר הָעִשְׂוִיָּה קִשְׁתָּהּ הוּאִי וְחָדָא אֲמַר
גִּדְלוּלָהּ הוּאִי: **מַתְנִי** ^א אֲנִשִּׁי עֵיר גִּדְלוּלָהּ
^ב וְאֲנִשִּׁי עֵיר קִטְנָה מַהֲלֵכִין אֵת כָּל עֵיר גִּדְלוּלָהּ
וְנָתַן אֵת עֵירוֹבּוֹ בְּעִיר קִטְנָה בְּעִיר קִטְנָה
מַהֲלֵךְ אֵת כּוֹלָהּ וְחֻצָּתָה לֹא אֲלָפִים אֲמָה רַבִּי נָחֻמָּה
עֵירוֹבּוֹ אֲלָפִים אֲמָה אֲמַר ^ג לְהוּרִי עֵי אֵתִים מוֹדֵד
לוֹ אֵלָּא מִמָּקוֹם עֵירוֹבּוֹ אֲלָפִים אֲמָה אֲמַרְוּ לוֹ
יֵשׁ בָּהּ דִּירוּקִין מַהֲלֵךְ אֵת כּוֹלָהּ וְחֻצָּתָה לֹא אֲלָפִים
גִּבְהָ ^ד וְלִמּוֹדֵד שְׁאֲמַרְוּ נֹתֵנִין אֲלָפִים אֲמָה ^ה עֵיר

דקה לפיכך כל יושביה כשרוץין לילך לחמתן מתחילין
במת בתחומן והני בני חמתן לא עבדו דקה לשיפולה
דך אלפים לגדר וכולה מוצלעת בתחומן נכנסין לה לכול
מכין ויורגין היו בני גדר לבני חמתן: כי הוּא אוֹר
יְבוּשִׁי' להו. בני גדר לאפילו בל מתחיהו יליט מפרטו
וירגין ברש פרקין [נה]. מוודין לה מן הקסם כל אחד
ה וכל חמתן מוצלעת בתחומה ובני חמתן הישבים בקי
גדר עיר גדולה וכשעולין בני חמתן לגדר כלתה מדתן
בני קאמר ר' שיהו בני גדר יורגין לחמתן להיות להן כח
ס: רב כהנא מחמי הכי. מפרש בהדיא מר אמר הא ומ
דיורין: מעל גבה. שאין שם דיורין ואילו נתנו על גבה
וים על רבי עקיבא בנותן עירובו בעיר לומר שכל העיר
של אלפים פסיעות צינוניות אפי' במערה [שש בה]

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין אם הגדולה.
עולה להו צמדת התחומין: ורבי אידי.
אנשי קסני. צמתי' בחרויהו תני מה
בעיר דמפרש צמתי'תין כילד מי ש

בצער קטנה הסמוכה לה צמח אלפים
מהלך את כולה שעירוב קונה לו
כל העיר כד"א כאלו שבת הוא שם
ורבא תני אין אנשי כדאמר לקמן מאן
דתי אין אנשי לא משתבש: אבל
מודד. מחזר לעיר וצא לעיר לא תנן
מידי חזוק צין כלתה בצהייה לכלתה
כצפופה: ולמודד. ממקום שציתמו
ואו ממקום שעירוב שציתמו ליתן לו
אלפים אפילו סוף מדת אלפים כלה
בצמעה לא יכנס מאלפים והלאה.
אלתא כלתה מדתו בצהי העיר תנן
דעולה לו מדת העיר ומאי נציאותיה:
סוף העיר אינטייכא ליה. לרבי
היהושע בן לוי לאשמועינן דהייא
דכלתה מדתו בצוק העיר הויא כל
העיר כד' אמות דלא תנן לה: מוקי
לוי גומא דרדחני דתני דרדא:

ומאן דמי אין אנשי עיר קטנה כו' ולא משכבש מוקי לה במדור. אנשי עיר גדולה שיוצאין מעירן לעיר קטנה הנכלעת כולה בתוך אלפים שלהן כגון שרחוקה מעירן אלף והיא עצמה אלף מהלכין את כולה כד' עשרות ומשלימין אלף מוצא לה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה הרחוקה מעירן אלף והיא עצמה אלפים הואיל ואין כולה נכלעת בחלפים שלהן עולה להן במדמה התחום ואין נכנסין לה אלף בצלף ומתנימין דמפרשא ואולא בנותן עירובו חסורי מיחבא כו' :

שפת הנחל. עמק: אם יש
לפניה דקה. מחילה ארבע
אמות ובה על פני העיר כולה
משפת הנחל מודד משפת הנחל
שהיא כלה שם כשאר עירות:
לאו. כיון דציעתא טשמיטתיהו
לא הוי ישוב קבוע והוו להו כיושבי
דגריפין ואין מונין לכל אחד אלא
מפתח ביתו: דקה ד"א אמר
גון. גניחותא. והשתא צעין מיין
טעמא מאי שנה מכל דקי דעלמא
דסגי להו בגובה ארבעה טפחים
כדאמרן לעיל [פ.]. גבי מרפסת שלפניה
דקה ד' כו'. לאו משום דעמוד
דקה כו'. גדר וחומתן יושבין בזה
בצפיפות גדר למעלה וחמתן למטה
הואיל ושתיהן יושבות
בצפיפות רחוקות שתייהן
דקה בשפילן. וקס"ד
שהיו שתייהן מובלעות
חו כולה בתוך אלפים
של חצרתה וקמתי
גדי יורדים

לחמתן כו' לאו משום דבני גדר עב
כשאר עיירות והרי חמתן כולה מוצ
מפתח ביתו ואלו שבגובה הקרויין
עולין לה: מטעמי להו בני גדר לחמ
בני גדר לבני חמתן: כולי האי ודאי ל
חמתן ויבין ד' ראשי יומר מד' אלפי
גדר חמתן: סהי מודעת לגדר מחו
בראשיה" של גדר ואין יכולין ליכנס
לה בני גדר כלתה מידתן בסוק העיר
ואכל גדר עולה לבני חמתן כנדת
לבד מדת תחומין: נמצא קל סופה.
ולמודד שאמרו כו'. ואע"פ שחלוקין
אחרת או ממקום שביטלו וכלתה מד

(א) וְנִסְּאָה: (ב) אֲרָבָה:
(ג) [מוֹסֵף סִפְדִּי] (ד) [זָכַר]
מִתָּחָה וְעַיִן שְׂנֵה קִמָּה:
(ה) לְעֵלִי כֵּן:
(ו) וַיִּבְרָשׁ וַיִּבְרָךְ עֹדוּ אֵל:
וְאִין אֲנִשׁ וְעַיִן בְּנִימָּה
עַל הַיְּרוּשָׁלַּיִם:
(ז) [גִּיּוֹרִי וְלֹמֵד וְרַב־שֶׁ]
פִּי הַתַּעֲרָה, (ח) לְעֵלִי כֵּן:
(ט) לְעֵלִי כֵּן: אֲחִיתָּ אֲחִינוּ
וַיִּבְרָךְ אֲחִיתָּ אֲחִינוּ:
(י) בְּנִימָּה:
(כ) [וַיִּבְרָשׁ אֲחִינוּ שִׁימָסֵּם לְשֶׁ]
עֵינֵי, (ג) זָכַר רַחֵם וְכִינָה
בְּרַשׁ וְרַחֵם:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לכו משום
וכו' אבל הירושבין בשפולה
כ"ל ומצינו אם היו נמחק:
(ב) ד"ה כולי האי וכו' בלא
מתייהו (ליטורגין) תו"מ
וה"כ ב"ל להגיה לא טטרברו
פי' אפי' כשצני גדר באים
לחממתן לא כיפיו לבני חממתן
שיהא מכים להם בני חממתן
וק"ל:

מוסף רש"י

בלא מתיד. במקום שאינו
שירו (ע"י שבת קהה).
ולמחרת. שם תהיה לו ואמר
שבתמי. במקום ותור
אלפים פסוקים ציונים
אולי יכנס לתמוה העיר
וכן תהיה שם לא תהיה
חוק לתמוה לא יכנס,
שפילו האלפים מולות
אחור תמוה את מור
ללא תמלס, שאפילו
סוף מדורו כלה
במקרה. לא יתכן להלן
תמלס דיון שגור
אלפים לגד מקום שבתמי
שכן ארבע שנים יבול לעבוד
חוק תמלס (שירי ע"י צב).

הדרן עלך ביצד

ררררר חנואל

אבל בעיר שהיא גדולה
בני עיר קטנה שכלתה
מדתן בחצי העיר, אין
מהלכין כל עיר גדולה.
וְרִי אֵדִיר בֵּין אֲנִשֵּׁי
עיר קטנה בֵּין אֲנִשֵּׁי
עיר גדולה מהלכין כולה
העיר וּמוֹמֵקִים לה למתני
בנות ואם עירוב, שהתות
היא עירוב בעיר נעשית
כל מה שרובא עירוב
וְשֶׁל לו חֵזֶק אֵלֶּפֶס
אמה לכל רוח, אבל הנות
עירוב חזק לעיר ומדור
ובא בחזק העיר (מקום)
[אין] לו חזק מן המוקד
שכלתה מידתו (לשטר)
[לעירוב] אלא אמה אחת
לצטנא שחצי העיר ולא
העיר סוף העיר, והא
נתן למדור תנחיל. וְהַיְתָּ
אֵלֶּפֶס אמה שאפי' מידתו
(כולה) [כלה] במדור
אשְׁתָּר (מלך) [ירביל]
לאשְׁמַעֲזֵן סוף העיר
שהוא יצא כסוף המדור.
ובר תחמין לנו אל פליל
עליה, אלא שטמא דמתני
אם פשר ואמר מהלכין
דחני תחמיוויהו מהלכין
כל העיר אל משטבא,
דמוקי אל בנות. וְהַיְתָּ
דחני אין מהלכין, מוקי
הכל מדור כח שאמר.
ואשְׁמַעֲזֵן חסור מהמסא
החכי קחני אנשי העיר
הגדולה מהלכין כל העיר
קטנה, [ואין] אֵלֶּפֶס [קטנה]
מהלכין כל העיר הגדולה.
בן ד' אמה מדור אבל
בנות, מן שהיה מעיר